

Regeringskansliet
Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Stockholm 2021-05-24

Remissvar Ytterligare förlängning av det förstärkta stödet vid korttidsarbete, Fi2021/01904

Visita är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar ca 5 430 medlemsföretag med runt 8 090 arbetsställen, huvudsakligen hotell, restauranger, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferens-anläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer, museer samt turist- och eventföretag. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor.

Visita har beretts tillfälle att inkomma med svar på remissen av promemorian Ytterligare förlängning av det förstärkta stödet vid korttidsarbete och får härmed anföra följande.

Numreringen i underrubrikerna nedan följer promemorians avsnitt.

Sammanfattning

Visitans synpunkter är sammanfattningsvis följande:

Avsnitt 4.1:

- Visita är positiva till att stödet förlängs.
- Visita tillstyrker att nuvarande stödnivå och permitteringsnivåer behålls.
- Det är av utomordentlig vikt att stödpengarna utbetalas kort efter att företag begärt förlängning. Om så sker får förslaget att företagen ska begära förlängning, och att det inte behövs ett nytt godkännande, en positiv effekt för företagen och Visita tillstyrker förslaget i denna del.

- Det framgår inte hur bedömningen av kravet på att de ekonomiska svårigheterna förväntas kvarstå ska göras och det är ytterst osäkert om Tillväxtverket kan hantera bedömningen i tid. Kravet behöver tas bort.
- Tidsfristen för att begära förlängning går ut mitt under sommarsemestrarna. Tiden behöver förlängas till utgången av september 2021.
- Sommarsemestrarna måste också beaktas när företagen ska göra avstämning för perioden december 2020 - juni 2021.

Avsnitt 4.2:

- Visita är positiva till att alla företag som söker stöd för perioden 1 juli - 30 september 2021 får april 2021 som jämförelsemånad.

Avsnitt 4.3:

- Företag riskerar att gå eller har gått i konkurs till följd av oacceptabelt lång handläggningstid. Handläggningstiden orsakar också irreversibla skador för företag. Det är av mycket stor vikt att företagen får snabba och korrekta beslut både vid ansökan och avstämning. De åtgärder som nämns i promemorian för att effektivisera handläggningen är inte tillräckliga.
- För företag som fått förlängning blir ansökan överflödiga. De underlag som behöver bedömas kan hanteras inom ramen för avstämningen.
- För företag som måste ansöka om stöd innebär förslaget att stöd som avser juli att i bästa fall utbetalas i slutet på november/december, dvs. cirka fem månader senare. Systemet måste anpassas så att stöd kan betalas ut i anslutning till de månader där företagen har kostnader.
- Ansökningsförfarandet är så omständligt och krångligt att en månad är alldeles för kort tid för att göra ansökan. Det finns ett starkt behov av att göra en ordentlig förenkling av ansökningsförfarandet, i så fall skulle en månad kunna fungera. I annat fall behöver tiden förlängas till i vart fall två månader.
- Avstämning vid utgången av november månad är för sent. Om det pga. ändring av Tillväxtverkets system inte är möjligt att göra avstämningen tidigare är det absolut nödvändigt att konsekvenserna för företagen av en sen avstämning beaktas vid Tillväxtverkets bedömning genom att ev. krav på återbetalning sätts ned.
- Den krångliga administrationen för företagen har försenat både ansökningar och avstämnings. Vidare har företag missat tidsfrister pga. sjukdom. Det behöver införas regler som innebär att företag kan göra

ansökan och avstämning även efter de föreskrivna tidsfristerna om de kan påvisa godtagbara skäl.

- Det är orimligt att Tillväxtverkets driftsstörningar gjort att företag missat tidsfrister och blivit återbetalningsskyldiga. Vid driftsstörningar menar Visita att det inte ska krävas någon prövning – och därmed inte heller behövas någon bevisning – för att justera tidsfristerna. För att kompensera för tidigare inträffade störningar bör lagen ändras så att företagen får nya frister för att ansöka, respektive göra avstämning, i de fall det framgår av Tillväxtverkets loggar att systemet haft driftsstörningar. Framöver bör Tillväxtverket ges bemyndigande att förlänga fristerna pga. driftsstörningar. Regelverket måste anpassas till de rådande förutsättningarna, både för företagen och för Tillväxtverket.
- De oacceptabelt långa handläggningstiderna har gjort att företag blivit skyldiga att upprätta kontrollbalansräkning, inleda företagsrekonstruktion eller hamnat på obestånd. Möjligheten att söka stöd måste öppnas för företag som varit livskraftiga om de fått stödpengarna i tid. Ansökningstiden behöver också anpassas så att dessa företag kan omfattas av stöd från december 2020. Om regeringen trots allt behåller reglerna om kontrollbalansräkning m.m., behöver i vart fall ansökningstiderna anpassas så att företag som lyckats skaffa nytt kapital, eller som genomfört sin företagsrekonstruktion, kan söka stöd från december 2020.

Ytterligare akuta åtgärder:

- Korttidspermitteringarna är mycket svåra, för att inte säga omöjliga, att använda för företag som har snabba, kraftiga och frekventa upp- och nedgångar i efterfrågan och bemanningsbehov. Restriktioner som meddelats med mycket kort varsel har kraftigt förstärkt de naturliga svängningarna i efterfrågan. Att många företag inom besöksnäringen har begränsade administrativa resurser försvårar ytterligare.
- Dagens regler straffar i praktiken företag som gör sitt bästa för att minska korttidspermitteringarna – och därmed storleken på stödet – när det kommer gäster/kunder. Korttidspermitteringarna har visat sig så svårtillämpade att behövande företag som försöker bedriva sin verksamhet under pandemin och alla restriktioner, får avslag på sin ansökan eller drabbas av återbetalningskrav efter genomförd avstämning. Istället för att försöka anpassa sig efter verksamhetens faktiska behov är det mycket enklare att lägga sig på en så hög permitterings-/stödnivå som möjligt för alla individer och låta den ligga kvar. Företag hade således inte blivit av med stödet om de låtit bli att minska på korttidspermitteringarna och således

uppburit ett högre stöd. Detta gynnar varken företagen eller skattebetalarna.

- Korttidsarbetet skapades med industrin målgrupp. När man tar ett system som är skapat för tillverkningsindustrin – och under stark tidspress försöker tillämpa det på branscher med helt andra förutsättningar såsom besöksnäringen – är det helt avgörande att tillämpningen av reglerna anpassas till de rådande förutsättningarna. Så skedde inledningsvis våren 2020 då principen ”hellre fria än fälla” tillämpades. Detta måste återinföras och kraven på företagen måste lättas upp. Den administrativa bördan måste minskas. Dagens tillämpning medför att korttidsarbetet i praktiken är oanvändbart för många företag in om besöksnäringen.
- Vid beslut behöver det göras en helhetsbedömning där Tillväxtverket särskilt beaktar det övergripande syftet med stödet – att rädda företag och jobb. Fusk ska givetvis motverkas, men det får inte ske på ett sådant sätt att stödet inte når ut till behövande företag. Som det är nu är risken överhängande att målet att rädda jobb och företag helt missas för mängder av företag inom besöksnäringen.
- Bördan på Tillväxtverket måste minskas, annars kommer acceptabla handläggningstider inte att kunna uppnås inom ramen för rådande korttidsarbetessystem. Om Tillväxtverket måste granska varje detalj är det inte konstigt att handläggningstiderna drar iväg på ett oacceptabelt sätt.
- Tillväxtverket har meddelat att retroaktiva avtal inte kan träffas efter den 29 mars 2021. Enligt Visita saknar Tillväxtverket bemyndigande för att meddela den typen av föreskrift. Företag har inte kunnat få retroaktiva avtal till följd av detta och reglerna måste ändras så att de får en praktisk möjlighet att träffa retroaktiva avtal och ansöka om stöd från december 2020.

Avsnitt 4.1 Lagen om stöd vid korttidsarbete i vissa fall ska fortsätta gälla för ytterligare stödmånader

Visita ansluter till regeringens bedömning att Sverige och omvärlden befinner sig fortsatt i en mycket allvarlig situation med anledning av spridningen av det virus som orsakar sjukdomen covid-19. Besöksnäringen är en av de hårdast drabbade branscherna och Visita är positiva till att stödet förlängs. Visita tillstyrker också att nuvarande stödnivå och permitteringsnivåer behålls.

Enligt förslaget ska, för företag som redan har ett godkännande under december 2020 – juni 2021, godkännandet förlängas.

Under förutsättning att företag som fått ett tidigare godkännande och begär förlängning också får pengarna utbetalda kort efter begäran, är Visita positiva till att det inte behövs ett nytt godkännande. Dock ska det enligt regeringens förslag

ändå krävas att de ekonomiska svårigheterna förväntas kvarstå. I promemorian utvecklas inte vad detta betyder och hur bedömningen ska göras. Detta riskerar att skapa ytterligare fördröjningar då det kräver att Tillväxtverket bygger om sina IT-system för att inte enbart hantera en begäran om förlängning, utan också för att kunna pröva om de ekonomiska svårigheterna förväntas kvarstå eller inte.

Eftersom det bara är fråga om tre månaders förlängning anser Visita att det bör räcka med att arbetsgivaren begär förlängning och att det inte behöver krävas att de ekonomiska svårigheterna förväntas kvarstå. Det är utomordentligt viktigt att pengarna betalas ut snarast efter att arbetsgivaren begärt förlängning.

Skulle regeringens förslag däremot innebära att även företag som har begärt och fått förlängning måste vänta på pengarna till efter att deras ansökan om preliminärt stöd handlagts, där Tillväxtverket inte kan garantera att ansökningar kan tas emot före november 2021, så menar Visita att det är stor risk att förlängningen blir verkningslös för företagen. Stödet är till för att hjälpa företagen om smittspridningen inte går ner i tillräcklig omfattning och restriktioner kvarstår. Då kan företagen inte vänta på pengar i flera månader efter att stödperioden upphört. Vidare finns ytterligare problem med att ansökan och beslut kommer så sent, mer om detta nedan.

Enligt förslaget bör begäran om förlängning göras före utgången av juli 2021. Emellertid är detta mitt under sommaresemestrarna och många har semester även i augusti. Visserligen finns en möjlighet att de som har sen semester skulle kunna begära förlängning innan de går på semester och att det i så fall skulle kunna räcka att förlänga tiden till utgången av augusti. Dock är det i nuläget okänt när Tillväxtverket kommer att kunna öppna möjligheten att begära förlängning. Därför menar Visita att tiden behöver förlängas till utgången av september 2021. Semestrarna behöver också beaktas när företagen ska göra avstämning för perioden december 2020 - juni 2021.

Avsnitt 4.2 Jämförelsemånad

Visita är positiva till att alla företag som söker stöd för perioden 1 juli – 30 september 2021 får april 2021 som jämförelsemånad.

Avsnitt 4.3 Ansökan om preliminärt stöd och anmälan om avstämning

Promemorians förslag om ansökan och avstämning samt om vikten av snabb handläggning

Som Visita framfört i remissvaret till den nu gällande lagen om stöd vid korttidsarbete i vissa fall (Fi2020/04742), är systemet för korttidsarbete skapat för industrin och för att hantera helt andra förhållanden än de besöksnäringen verkar under (Visita återkommer till detta nedan under avsnittet "Ytterligare akuta åtgärder"). För de företag där Tillväxtverkets automatiserade handläggning

fungerar sker utbetalning i regel kort tid efter ansökan. Men för besöksnäringen är ansökningsprocessen komplicerad och tidsödande.

Det är av mycket stor vikt för företagen att de får snabba och korrekta beslut om de har rätt till stöd eller inte respektive om de blir återbetalningsskyldiga efter avstämning. När gästerna/kunderna försvinner står företaget inför två val: 1) säga upp personalen pga. arbetsbrist eller 2) behålla personalen och ansöka om korttidsstöd. Får företaget snabbt veta att de inte har rätt till stöd kan de direkt inleda uppsägningsförfarandet. Om företaget får ett snabbt beslut om återbetalning kan de välja att snarast avbryta korttidspermitteringarna och istället säga upp personalen. Givetvis uppstår en ekonomisk förlust för företag även om de skulle få besluten i rimlig tid. Men skadan blir så mycket större pga. den oacceptabelt långsamma handläggningen. Företag, som gått in i korttidsarbetsystemet i tron att de har rätt till stöd, kan t.ex. få avslagsbeslutet flera månader, ibland upp till sex månader, efter att de börjat med korttidsarbetet. Företag har fått beslut om återbetalning som sträcker sig upp till ett år tillbaka. Många företag har ännu inte fått svar på sin slutavstämning för period 1.

Vid sena beslut från Tillväxtverket, både när det gäller avslag på ansökan och krav på återbetalning efter avstämning, blir den ekonomiska skadan för företaget irreversibel. Företaget har betalat nästan full lön till den korttidspermitterade personalen under lång tid och kan inte backa bandet, det går inte att säga upp personalen med retroaktiv verkan. Den långsamma handläggningen drabbar även företag som egentligen har rätt till stöd. Många företag, både de som har rätt till stöd och företag som inte uppfyller kraven, har tvingats låna pengar för att klara löneutbetalningarna under handläggningstiden. Företag har under lång tid haft mycket små eller t.o.m. inga intäkter. För små och medelstora företag är det dessutom vanligt att ägarna tvingas gå i personlig borgen. De mycket sena besluten innebär att företag - som hade kunnat överleva om de sagt upp personalen istället för att korttidspermittera respektive fått stödpengarna i tid - riskerar att gå i konkurs, eller redan har gått i konkurs.

I promemorian nämns åtgärder som syftar till att effektivisera handläggningen, t.ex. att ansökan och avstämning koncentreras till en månad. Det är positivt att det görs försök att underlätta handläggningen, men åtgärderna är inte tillräckliga för att åstadkomma acceptabla handläggningstider. För detta krävs en ändrad tillämpning och minskad komplexitet, se vidare nedan under avsnittet "Ytterligare akuta åtgärder".

Gällande promemorians förslag är det, som nämnts ovan under avsnitt 4.1, av avgörande betydelse att företag som begärt förlängning får pengarna utbetalda snarast efter att de gjort sin begäran. Visita menar att det för dessa företag blir överflödigt att cirka tre månader senare göra en ansökan för stödmånader som redan passerat. De frågor som lyfts på sid 9 i promemorian, granskning av avtal och

underlag för den nya jämförelsemånaden, kan enligt Visitas uppfattning hanteras inom ramen för avstämningen.

För företag som måste ansöka om stöd är det oacceptabelt att Tillväxtverkets system för ansökan inte beräknas öppna före november 2021, månader efter att stödperioden upphört. Som anförts ovan innebär sena avslagsbeslut att företag under pågående kris drabbas av ökade ekonomiska förluster. Dessutom kommer stöd som avser juli att i bästa fall utbetalas i slutet på november/december, dvs. cirka fem månader senare. Företagen kan inte skjuta upp löneutbetalningarna, vilket gör att stödpengarna kommer oacceptabelt sent. Systemet måste anpassas så att stöd kan betalas ut i anslutning till de månader där företagen har kostnader.

Visita har förståelse för att Tillväxtverket behöver tid för att anpassa sitt system. Reglerna måste självfallet anpassas till Tillväxtverkets förutsättningar, men anpassningen får inte ske på ett sådant sätt att hjälpen till företagen blir verkningslös. Därför menar Visita att det kan bli nödvändigt att hantera förlängningen på samma sätt som den första perioden av korttidsarbete som startade i mars 2020. Företag som behöver ansöka gör en kort enkel ansökan och kontrollen gör i efterhand i samband med avstämningen. Det allra bästa är om företagen kan få snabba och korrekta beslut om de har rätt till stöd eller inte. Men om Tillväxtverket inte kan bygga om systemet i tid blir ett förenklat ansökningsförfarande och prövning vid avstämningen det enda tänkbara alternativet.

Vidare innebär förslaget att företagen får november månad på sig att ansöka. För närvarande är ansökningsförfarandet så omständligt och krångligt att en månad är alldeles för kort tid för att göra ansökan (se mer om det omständliga ansökningsförfarandet nedan). Det finns ett starkt behov av att göra en ordentlig förenkling av ansökningsförfarandet, i så fall skulle en månad kunna fungera. I annat fall behöver tiden förlängas till i vart fall två månader.

Om smittspridningen minskar så mycket att restriktionerna kan tas bort kan det fungera att arbetsgivaren, för stödmånader under perioden 1 juli – 30 september 2021, ska göra avstämning senast vid utgången av november 2021. Men det finns risk att smittspridningen inte går ned i tillräcklig omfattning, t.ex. pga. ytterligare förseningar av vaccinationerna eller nya mutationer som vaccinen inte biter på. I så fall behöver stöden förlängas och då blir det, pga. de aspekter som redogjorts för ovan om vikten av att företagen får snabba beslut om ev. återbetalning, för sent att göra avstämningen vid utgången av november månad. Även här behöver Tillväxtverket tid på sig för att bygga om sina system. Om det inte är möjligt att göra avstämningen tidigare menar Visita att det är absolut nödvändigt att konsekvenserna för företagen av en sen avstämning beaktas vid Tillväxtverkets bedömning. Den sena handläggningen måste medföra att ev. krav på återbetalning sätts ned.

Ventiler måste skapas gällande tidsfristerna för ansökan och avstämning

Vidare anser Visita att det är av avgörande betydelse att nedanstående aspekter beaktas, annars kommer företag att lida fortsatta rättsförluster.

Företag som kan visa giltig ursäkt måste få förlängda tidsfrister för ansökan och avstämning

De nu gällande tillfälliga reglerna föreskriver att ansökan om preliminärt stöd ska ha kommit in till Tillväxtverket inom fyra kalendermånader från utgången av stödmånaden. I annat fall får stöd inte lämnas för stödmånaden (15 § lagen om stöd vid korttidsarbete i vissa fall). Under beredningen av lagen gjordes bedömningen att detta skulle vara en tillräcklig tidsfrist för att göra ansökan. Men verkligheten har visat sig bli en annan. Tillväxtverkets ansökan öppnade först den 29 mars 2021. Revisorerna fick information om hur revisorsyttrandet ska vara utformat först i samband med att ansökan öppnades. Revisorsintyget är omfattande. Dessa omständigheter har skapat en stor belastning på revisionsbyråerna och revisorsyttrandet tar tid att få. Visita lyfte frågan om revisorernas kapacitet redan i remissvaret till promemorian Fi2020/04742.

Systemet för korttidsarbete är i sig mycket flexibelt för företag med kollektivavtal då det tillåter obegränsat med anpassningar av nivån på korttidsarbetet ned på individnivå. I teorin kan företag, vars bemanningsbehov snabbt ändras upp och ned, anpassa nivån på korttidsarbetet. Men en stor del av denna flexibilitet förtas i praktiken av att administrationen är oacceptabelt krånglig. Till exempel ska arbetsgivaren redovisa varje individ som är korttidspermitterad tillsammans med de uppgifter som Tillväxtverket behöver för att bedöma om den individen uppfyller kraven. Men det räcker inte att ange individen en gång. Så fort det sker en förändring i permitteringsnivån ska samma individ redovisas på en ny rad. Antag att Kalle är korttidspermitterad på 40% den 1 - 15 december, på 60% den 16 - 31 december, på 80% den 1 - 15 januari o.s.v. I så fall ska Kalle redovisas på en rad för den 1 - 15 december, en andra rad för den 16 - 31 december, en tredje rad för den 1 - 15 januari o.s.v. Detta ska göras för varje individ som är korttidspermitterad. På varje rad ska behövliga uppgifter lämnas och det avtal som gäller för korttidspermitteringen laddas upp. Ofta finns t.ex. flera individer i samma avtal. Då räcker det inte att företaget laddar upp avtalet en gång, utan samma avtal måste laddas upp i anslutning till varje arbetstagares individuella rad. Proceduren måste sedan göras om för varje avtalsperiod. För företag med många ändringar och individuella nivåer på korttidspermitteringen blir redovisningen snabbt mycket omfattande och tidsödande. Risken för rena skrivfel är uppenbar. Den administrativa bördan på företagen måste minskas, både vid ansökan och avstämning (mer om detta nedan i avsnittet "Ytterligare akuta åtgärder").

Den krångliga administrationen har fördröjt ansökan för företagen. Småföretag har starkt begränsad administrativ kapacitet. Många gånger är det endast en person

som kan göra ansökan. Visita har kommit i kontakt med flera företag som missat tidsfristen för ansökan respektive avstämning pga. att den person som ansvarar för handläggningen varit sjuk. I 30 § andra stycket lagen om stöd vid korttidsarbete anges att "arbetsgivaren ska helt eller delvis befrias från sin återbetalningsskyldighet, om det är uppenbart oskäligt att arbetsgivaren ska betala tillbaka allt preliminärt stöd". Tillämpningen av 30 § andra stycket ska vara restriktiv och rekvisitet "uppenbart oskäligt" är ett mycket högt ställt krav. Motsvarande regel saknas för en för sent inkommen ansökan. Visita anser att det behöver införas regler som innebär att företag kan göra ansökan respektive avstämning även efter de föreskrivna tidsfristerna om de kan visa "giltig ursäkt". Här är det viktigt att ta hänsyn till hur sjukvården fungerar under pandemin. Du måste t.ex. stanna hemma om du har symptom som kan vara covid-19 och det går i praktiken inte att få ett läkarintyg i en sådan situation. Därför bör det räcka med att arbetsgivaren på annat sätt kan visa att den som ansvarar för handläggningen av ansökan/avstämning varit hemma från jobbet, t.ex. genom lönespecifikationer som visar karensavdrag, sjuklön respektive sjukavdrag. Enligt Tillväxtverket går det att få anstånd med ansökan om det finns särskilda skäl, men anstånd måste begäras innan ansökningstiden gått ut. För företag som missat att begära anstånd i tid finns saknas möjligheter med dagens regelverk.

Nya/förlängda frister pga. Tillväxtverkets driftsstörningar

Till följd av ett mycket stort antal ansökningar och begränsade personella resurser har Tillväxtverket valt att automatisera så mycket som möjligt av sin handläggning, vilket i och för sig är förståeligt. Men systemet är mycket komplext och har dessutom utvecklats under stark tidspress. Risken för buggar är uppenbar. Vidare är det periodvis mycket hög belastning, t.ex. inför att tiden för ansökan resp. avstämning går ut. Det är naturligt med driftsstörningar under sådana förutsättningar, men det är helt orimligt att driftsstörningarna visat sig drabba företagen. Visita har fått veta att företag drabbats av rättsförluster då de pga. driftsstörningar inte kunnat göra avstämningen i tid och därför fått krav på återbetalning. Det är inte alla företag som är så om sig och kring sig att de tänker på att ta skärmdumpar eller säkra bevisning på annat sätt när Tillväxtverket har haft driftsstörningar. Företag har således inte kunnat bevisa att den sena avstämningen orsakats av Tillväxtverkets driftsstörningar. Motsvarande aspekter som anförts ovan rörande avstämning gör sig gällande även vid ansökan. Det är oacceptabelt att företag går miste om stöd pga. driftsstörningar.

Enligt gällande regelverk är det inte möjligt att förlänga tidsfristerna, vilket måste ändras. Vid driftsstörningar menar Visita att det inte ska krävas någon prövning – och därmed inte heller behövas någon bevisning – för att justera tidsfristerna. För att kompensera för tidigare inträffade störningar bör lagen ändras så att företagen får nya frister för att ansöka, respektive göra avstämning, i de fall det framgår av

Tillväxtverkets loggar att systemet haft driftsstörningar. Framöver bör Tillväxtverket ges bemyndigande att förlänga fristerna pga. driftsstörningar. Regelverket måste anpassas till de rådande förutsättningarna, både för företagen och för Tillväxtverket, mer om detta nedan.

Kraven rörande kontrollbalansräkning m.m. måste lättas upp

I remissvaret till Fi2020/04742 föreslog Visita att regeln i 5 b § i lagen om stöd vid korttidsarbete om att godkännande inte får lämnas om arbetsgivaren vid tidpunkten för ansökan är skyldig att upprätta kontrollbalansräkning, är föremål för företagsrekonstruktion, eller på obestånd, tillfälligt ska upphävas. Vidare menade Visita att regeln om att stöd inte heller får lämnas om arbetsgivaren, när ansökan om stöd prövas, är skyldig att upprätta en kontrollbalansräkning eller är på obestånd (7 § andra stycket lagen om stöd vid korttidsarbete i vissa fall) inte skulle resultera i lagstiftning.

Visita vidhåller sin inställning, båda bestämmelserna bör i första hand upphävas. 5 b § lagen om stöd vid korttidsarbete bör upphävas tillfälligt under pandemin, medan 7 § andra stycket lagen om stöd vid korttidsarbete i vissa fall kan tas bort helt.

De oacceptabelt långa handläggningstiderna har gjort att företag hamnat i en situation där de måste upprätta kontrollbalansräkning, inleda företagsrekonstruktion eller hamnat på obestånd. Dessa företag kan inte söka stöd varken för perioden december 2020 – juni 2021 eller för juli – september 2021. Det är helt orimligt att företag som hade varit livskraftiga bara de fått stöden utbetala i tid går under till följd av de långa handläggningstiderna. Ansökningstiden behöver också anpassas så att dessa företag kan omfattas av stöd från december 2020.

Om regeringen trots det ovan anförda stannar för att behålla reglerna, behövs i vart fall ansökningstiderna anpassas så att företag som lyckats skaffa nytt kapital, eller som genomfört sin företagsrekonstruktion, kan söka stöd från december 2020. Reglerna måste beakta att det ofta tar tid att skaffa nytt kapital, i synnerhet för små och medelstora företag.

Ytterligare akuta åtgärder

Korttidsarbetet måste anpassas till de rådande förutsättningarna

I vissa lägen kan systemet med korttidsarbete fungera även för företag inom besöksnäringen. Det kan t.ex. gälla företag som stängt ned verksamheten, sagt upp merparten av de anställda, behållit nyckelpersoner och korttidspermitterat dessa. Systemet skulle också kunna fungera för företag som kan bedriva verksamheten på miniminivå och avstå från att ta emot ytterligare kunder/gäster utöver miniminivån. Men det finns företag som inte har ekonomiska resurser att stänga ned helt eller delvis och ändå behålla personal och lokaler m.m. Det kan också

finnas andra skäl till att man vill försöka bedriva en så normal verksamhet som möjligt och ta vara på de gäster/kunder som ändå kommer.

Besöksnäringen kan inte styra sin produktion och producera mot ett lager, utan försäljning sker typiskt sett när – eller är kopplad till – när kunden/gästen kommer. Även om det t.ex. går att förtidsboka en hotellövernattning, kan hotellet under tider av låg efterfrågan inte producera övernattningar och lägga dem på lager och sälja dem när efterfrågan ökar. Därför har besöksnäringen naturligt snabba och många variationer i efterfrågan/beläggning och därmed av personalbehovet. Det skapar en stor variation av anställningsformer, sysselsättningsgrader och arbetstider samt den lönehantering som följer av detta. De naturliga variationerna av efterfrågan/beläggning har mycket kraftigt förstärkts av de restriktioner som införts för att bekämpa coronaviruset. Nya restriktioner har presenterats och befintliga restriktioner har förlängts med kort varsel, ofta bara med några dagars framförhållning. Det har gjort att företagens behov av personal ändrats med samma korta varsel, ändringar som företagen inte haft förutsättningar att planera för eller parera. Hotell- och restaurangavtalet kräver t.ex. 14 dagars varsel vid schemaändringar, undantag gäller vid införande av eller ändring av permitteringsnivå. Under hela pandemin har företagen varit mycket hårt ansträngda ekonomiskt, en ansträngning som ökat mer och mer under den tid som pandemin pågått. Företag har då gjort sitt bästa för att ta vara på de gäster/kunder som ändå kommer. Det korta varsel som företagen getts när restriktionerna införts eller ändrats, i kombination med att företagen är i stort behov av de intäkter som går att få, har kraftigt förstärkt svängningarna i efterfrågan och personalbehov. Detta har i sin tur skapat en stor ryckighet i korttidspermitteringarna där permitteringsnivåer kan ha gått upp och ned upprepade gånger med olika nivåer för olika individer. Vidare har företag t.ex. behövt ringa in personal med kort varsel. När extrapersonal anställs finns risken att de inte bedöms verksamhetskritiska och att företaget förlorar stödet av den anledningen. Även företag med ordentliga administrativa resurser har problem med att hålla koll på t.ex. kraven på minskning av arbetstid och lön under dessa förutsättningar. Än värre är det för de små- och medelstora företag som saknar administrativa resurser. I denna röra uppstår lätt administrativa fel utan att det finns något som helst syfte att fuska till sig stöd.

Oavsett anledning till att företag försöker bedriva en så ”normal” verksamhet som möjligt så menar Visita att rådande system i praktiken straffar företag som gör sitt bästa för att minska korttidspermitteringarna – och därmed storleken på stödet – när det kommer gäster/kunder. Korttidspermitteringarna har visat sig så svårtillämpade att behövande företag som försöker bedriva sin verksamhet under pandemin och alla restriktioner, får avslag på sin ansökan eller drabbas av återbetalningskrav efter genomförd avstämning. Exempel på orsaker till

återbetalningskrav är att faktiskt arbetade timmar respektive utbetald lön inte överensstämmer med kraven på minskning av arbetstid/lön eller med den permitteringsnivå som framgår av avtalet. Istället för att försöka anpassa sig efter verksamhetens faktiska behov är det mycket enklare att lägga sig på en så hög permitterings-/stödnivå som möjligt för alla individer och låta den ligga kvar. Företag hade således inte blivit av med stödet om de låtit bli att minska på korttidspermitteringarna och således uppburit ett högre stöd. Detta gynnar varken företagen eller skattebetalarna.

Visita har förståelse för att systemet med korttidsarbete valdes i mars 2020 för att så snabbt som möjligt få ut stödpengar till akut behövande företag. Men när man tar ett system som är skapat för tillverkningsindustrin – och under stark tidspress försöker tillämpa det på branscher med helt andra förutsättningar – så uppstår mängder av problem. Tillväxtverket har av naturliga skäl tvingats att kontinuerligt utarbeta nya/ändrade ställningstaganden rörande handläggningen och tillämpningen av reglerna. Av dessa anledningar är det helt avgörande att tillämpningen av reglerna anpassas till de rådande förutsättningarna. Så var också fallet inledningsvis då principen ”hellre fria än fälla” tillämpades, men det har väntats till det motsatta. En restriktiv tillämpning av regler som inte har hänsyn till kraftiga och snabba svängningar i efterfrågan och personalbehov – samt till att vissa branscher inte kan kontrollera sin produktion och producera mot ett lager – utesluter i praktiken möjligheten till stöd för mängder av seriösa företag. Tillväxtverket måste få instruktion om att återgå till grundinställningen ”hellre fria än fälla” när det inte finns misstanke om fusk. Tillämpningen av regelverket måste lättas upp, annars fungerar inte stödet för besöksnäringen. En tänkbar lättnad är att företag som inte uppfyller kraven för en permitteringsnivå automatiskt prövas mot nästa nivå istället för att bli av med hela stödet. För ett företag som t.ex. sökt stöd motsvarande 80% permittering för en individ, men där det visar sig att individen arbetat 30% under avtalsperioden istället för maximalt 20%, borde ansökan således prövas mot 60%-nivån istället för att företaget blir av med hela stödet.

Som nämnts ovan har vi ett regelverk som är mycket svårtillämpat på besöksnäringen plus att Tillväxtverket kontinuerligt utarbetat nya/ändrade ställningstaganden rörande handläggningen och tillämpningen av reglerna, vilket tillsammans skapat en situation där även Visita som bransch- och arbetsgivarorganisation har svårt att veta vad som gäller. Denna situation ska hanteras av företag som många gånger har knappa administrativa resurser, än mindre juridisk kompetens, och som kämpar för sin överlevnad. Men dagens tillämpning tar ingen som helst hänsyn till de förutsättningar som små och medelstora företag inom besöksnäringen verkar under.

Företag som gjort administrativa fel har många gånger tappat delar av eller i många fall hela stödet, även vid små fel, vilket varken är rimligt eller proportionerligt.

Exempel på vanliga fel är:

- Inkommit med avstämning 1 - 2 dagar för sent.
- Missförstått hur lönen ska hanteras och redovisas.
- Missförstått hur reduceringen av lönen ska göras vid exempelvis frånvaro.
- Missförstått hur jämförelsemånaden fungerar. Företag har trott att jämförelsemånaden är tre månader innan arbetstagarnas anställningsdatum. I början när korttidspermitteringarna nyligen införts hade Tillväxtverket ett tag en skrivning på sin hemsida med just denna innebörd.

Visita menar att det är av avgörande betydelse att kraven på företagen lättas upp. Den administrativa bördan vid ansökan och avstämning måste minska. Finns brister vid ansökan ska sökande företag föreläggas att rätta till bristen och av föreläggandet ska framgå vilken brist som behöver rättas till. För företag som fått godkännande är ett sätt att ändra 30 § andra stycket lagen om stöd vid korttidsarbete så att kravet på "uppenbart" tas bort. Således bör det räcka med att det är oskäligt för att företag ska kunna befrias från sin återbetalningsskyldighet, helt eller delvis. Då rekvisitet "oskäligt" behålls faller företag som medvetet missköter sig bort direkt. För företag som försökt att göra rätt bör proportionalitet gälla vid bedömningen. Vid större begångna fel kan företaget blir återbetalningsskyldighet för ett större belopp, medan mindre fel medför att ett mindre eller inget belopp behöver betalas tillbaka.

Syftet med regelverket måste beaktas

Syftet med reglerna om stöd vid korttidsarbete är att rädda jobb och företag. I stället för att säga upp personal ska företag kunna behålla personalen för att snabbt kunna växla upp den dag pandemin är över. För företag inom exempelvis tillverkningsindustrin, för vilka stödet som sagt skapades, har korttidsarbetet fungerat väl. Men för alldeles för många företag inom besöksnäringen har korttidsstödet istället visat sig bli en ekonomisk dödsfälla. Med facit i hand skulle dessa företag ha agerat annorlunda om de från början vetat om att stödet i praktiken inte går att tillämpa på deras verksamhet - de skulle ha sagt upp personalen direkt. Istället har de förlitat sig på att de kommer att få korttidsstöd, behållit personalen, betalat nästan full lön och lång tid senare blivit nekade stöd eller fått krav på återbetalning.

Fusk och brott ska givetvis förhindras och beivras. Men andelen fuskande företag rör sig om promille. På Ekot den 17 maj 2021 angavs att det vid månadsskiftet pågick 24 förundersökningar om misstänkta brott mot korttidsstödet. Enligt

Tillväxtverkets hemsida den 19 maj 2021 har 88 433 företag hittills fått korttidsstöd under pandemin. Även om fusk är oacceptabelt så är det inte fuskande företag som kläms åt av den mycket restriktiva tillämpning av reglerna som nu råder. Tillämpningen av regelverket har blivit så restriktiv att syftet med stödet direkt motverkas, man kastar inte bara ut barnet med badvattnet, även hela badbaljan följer med.

Som nämnts ska fusk givetvis motverkas, men det får inte ske på ett sådant sätt att stödet inte når ut till behövande företag. Som det är nu är risken överhängande att målet att rädda jobb och företag helt missas för mängder av företag inom besöksnäringen. Gränsen när företag kan hålla sig flytande med hjälp av lån har redan passerats för vissa företag och är snart nådd för många andra. Vid beslut behöver det göras en helhetsbedömning där Tillväxtverket särskilt beaktar det övergripande syftet med stödet. Systemet behöver tillämpas efter de förutsättningar som gäller för besöksnäringen och Tillväxtverket behöver ha en dialog med branschen för att reda ut hur oklarheter.

Det är dessutom av helt avgörande betydelse att bördan på Tillväxtverket minskas, annars kommer acceptabla handläggningstider inte att kunna uppnås inom ramen för rådande korttidsarbetessystem. Om Tillväxtverket måste granska varje detalj är det inte konstigt att handläggningstiderna drar iväg på ett oacceptabelt sätt. Kontrollen blir för Tillväxtverket minst lika komplicerad och tidsödande som administrationen är för företagen, med den skillnaden att Tillväxtverket har tusentals ansökningar respektive avstämningar som ska granskas. Skatteverket detaljgranskar inte varje inkomstdeklaration. På samma sätt är det helt nödvändigt att Tillväxtverket inte ska behöva granska alla detaljer för alla sökande företag. Fördjupad granskning ska istället ske anpassat till de förutsättningar Tillväxtverket har. Granskningen kan t.ex. ske stickprovsvis och vid misstanke om fusk.

Tidsgräns för retroaktiva avtal

Tillväxtverket har meddelat att retroaktiva avtal inte kan träffas efter den 29 mars 2021. Emellertid var Tillväxtverkets information om retroaktivitet länge tvetydig och företag har missat att den 29 mars 2021 var sista dag för retroaktiva avtal. På deras hemsida stod dels att det gick att träffa retroaktiva avtal fram till den 29 mars 2021, dels att det gick bra med retroaktiva avtal fram till avstämningen i juni 2021. Det framgick inte tydligt om det fanns någon skillnad mellan avtal som kunde träffas fram till den 29 mars respektive juni 2021. Den 26 mars 2021, dvs. tre dagar innan Tillväxtverkets tidsfrist den 29 mars gick ut, lades en förtydligande text ut under frågor och svar.

Vidare går tidsgränsen den 29 mars inte att utläsa ur regelverket och det finns enligt Visitas uppfattning inte något bemyndigande som ger Tillväxtverket rätt att meddela den typen av föreskrifter. Möjligheten till retroaktiva avtal styrs enligt

Visitas uppfattning av kravet på att det måste finnas ett giltigt avtal vid tidpunkten för ansökan. För stödmånaden december 2020 gick således möjligheten att träffa retroaktiva avtal ut samtidigt som ansökningstiden gick ut, dvs den 30 april 2021 (jfr 15 och 16 §§ i lagen om stöd vid korttidsarbete och 15 § i lagen om stöd vid korttidsarbete i vissa fall).

Reglerna som styr bl.a. kollektivavtalen finns i lag. Inom den tidsram som fastlagts i lag är det upp till avtalsparterna att komma överens – eller inte komma överens – om retroaktivitet. Det bemyndigande i lag som ger Tillväxverket rätt att meddela föreskrifter handlar enbart om ersättning för kompetensinsatser under korttidsarbete (17 a § tredje stycket lagen om stöd vid korttidsarbete). I 9 § andra stycket förordningen om stöd vid korttidsarbete finns ytterligare ett bemyndigande som bl.a. handlar om ”verkställigheten av lagen om stöd vid korttidsarbete”. Men då Tillväxtverkets ställningstagande utgör en direkt begränsning av regler som gäller enligt lag så är det enligt Visitas uppfattning inte en sådan verkställighetsfråga som faller under 9 § i nyssnämnda förordning. För att Tillväxtverket ska kunna meddela den aktuella typen av föreskrifter krävs det enligt Visitas mening bemyndigande i lag, vilket saknas i detta fall. Vidare känner Visita inte till om det beslutats några föreskrifter, såvitt Visita vet har tidsgränsen om retroaktivitet enbart publicerats på Tillväxtverkets hemsida under frågor och svar och i artikelform. Det vore önskvärt att Tillväxtverket – i likhet med andra myndigheter – publicerar sina föreskrifter på sin webbplats.

Till följd av Tillväxtverkets ställningstagande har det inte gått att träffa retroaktiva avtal efter den 29 mars 2021. Då Tillväxtverkets ställningstagande enligt Visitas uppfattning saknar lagstöd behöver det i lag öppnas en ny möjlighet att träffa retroaktiva avtal för att kompensera för Tillväxtverkets ställningstagande. Företag som inte kunnat få retroaktiva avtal måste få en praktisk möjlighet att träffa retroaktiva avtal och ansöka om stöd från december 2020. Därför behöver även ansökningstiden justeras. Vilka nya tidsgränser som är lämpliga beror på när erforderliga lagändringar kan träda ikraft. På grund av att även de fackliga organisationerna är hårt belastade av pandemin och ansökningsprocessen är komplicerad, så behöver tidsfristerna åtminstone uppgå till ett par månader. Det är viktigt att ha i åtanke att det handlar om företag vars personal faktiskt varit korttidspermitterad under tid för vilken arbetsgivaren inte kunnat ansöka om stöd till följd av tidsgränsen den 29 mars.

Övriga synpunkter från Visita

Visita har tidigare uppmärksammat nedanstående problem. De är alltså i högsta grad relevanta och det är av stor vikt att även dessa problem åtgärdas.

- Företag får ingen återkoppling från Tillväxtverket på vad som händer med deras ärende, de får otydlig information om övervägande av avslag och så vidare.
- För sen avstämning tycks generera avslag per automatik men trots detta har det tagit flera månader innan företag får besked om ett sådant avslag. Överklaganden till Förvaltningsrätten hanteras också mycket långsamt av Tillväxtverket liksom även hanteringen av ärenden som återförvisats av Förvaltningsrätten.
- Avslagsbeslut ska inte meddelas för arbetstagare som varit anställda under jämförelsemånaden, där antingen lön utbetalats månaden efter eller där arbetstagaren varit frånvarande under jämförelsemånaden på grund av studieledighet och annan tjänstledighet.
- Det är positivt att löneökningar som skett t.o.m. april 2021 ingår i stödet för juli – september 2021. Dock behöver kollektivavtalade löneökningar som skett efter jämförelsemånaden kunna omfattas av stödet även under perioden december 2020 – juni 2021.
- När Tillväxtverket får avslag från Förvaltningsrätten för att de tillämpat regelverket på ett felaktigt sätt måste Tillväxtverket rätta alla andra avslag där de gjort liknande bedömningar.
- Förbudet mot värdeöverföringar behöver återgå till att endast omfatta det bolag som uppbär stöd, likt det regelverk som gällde under 2020. Förändringen behöver gälla retroaktivt.
- Som nämnts ovan behöver handläggningstiderna, det vill säga tid från ansökan till besked och utbetalning, minska drastiskt. Detta gäller även vid kompletteringar, överklaganden och slutgiltiga beslut.

Med vänlig hälsning

Jonas Siljhammar

VD

Torbjörn Granevörn

Förhandlingschef, Chefsjurist